ВЕЛИКИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ.

СТЕНОГРАФІЧНІ ЗВІТИ З РОЗПРАВИ.

(Продовжене.)

ДАЛЬШІ ЗІЗНАНЯ ОБВИНУВАЧЕНОГО М. МАЛИНОВСЬКОГО.

Радянська влада на Україні.

зорґанізувала ся після розбитя Денікіна. Я був тоді 2 рази арештований і сидів у так званих буржуазних чрезвичайках. Я не можу змалювати сих картин, се все треба було пережити й бачити. Ми приступили після того до орґанізації радянської влади, що є виразом працюючих мас. Стремлінєм нашим було затвердити сю владу, а крім сего орґанізувати господарство. Сьогодні вже я ладен сказати: Зрозумів я інтенції пануючої кляси і пролетаріяту, я зрозумів їх боротьбу. І зараз моїм обовязком, моїм клясовим обовязком я вважав піти на територію Галичини і тут працювати в робітничому рухові.

Предс.: Скажіть нам за "Червоний Прапор".

Обв.: Я був членом УСДРП. до 1919 р. Тоді відбув ся конґрес партії, на якому прийшло до її розлому, бо частина не погоджувала ся з більшістю що сприяла радянській владі. Ся меншість втікла з урядом Петлюри до Камянця. В той час саме я був співробітником "Червоного Прапору".

Питаня предсідателя.

Предс.: Ви не видавали "Робітничої Ґазети"?

Обв.: Ні.

Предс.: Де Ви мешкали?

Обв.: У Львові.

Предс.: А як Ви найшли ся на конґресі?

Обв.: Я довідав ся від одного з товаришів, що там будуть порушені актуальні питаня серед робітників.

Предс.: Котрий то був товариш?

Обв.: Я не знаю.

Предс.: Чи Ви знали кого з тих людий?

Обв.: Ні, нікого.

Предс.: А якже Вас там пустили?

Обв.: Я сказав їм імя того товариша, що мене запросив і мене пустили.

Предс.: Чи Ви писали карточку до пана Крулїковского?

Обв.: Такої карточки в мене не найшли.

Предс.: Се карточка в котрій написано: Ми є активними діячами і нам належить ся голос на конференції.

Обв.: Ні, я сего не писав.

Предс.: Тут у Вас найдено рахунки.

Обв.: Ніяких рахунків не найдено у мене.

Предс.: А от виказ приходів і розходів.

Обв.: (Оглядає картку). Се не моя рука писала.

Предс.: Крім сего у Вас найдено 2 квіти, де є підписаний Сірко: 40 тисяч марок одержав.

Обв.: Се до мене не відносить ся.

Предс.: Чи Ви знали, що йдете на збори комуністів?

Обв.: Ні, не знав, але сподівав ся, що як комуніст матиму право забирати на них голос.

ЗІЗНАНЯ ОБВ. В. КОРБУТЯКА.

Обв. В. Корбутяк, селянин, до вини не почуваєть ся. Рівнож заперечує — немов би він був комуністичним аґітатором. Комуністом не є і до партії не належить. Перечить закидам прокуратора, що був делеґатом з коломийського повіту. Приїхав сюди на зїзд спілки рільних робітників, на котрий запросив його Ілько Матвіїв. Матвіїв представив ся як секретар сеї спілки та пояснив, що пошукує людий до сеї спілки. В Америці належав до соціялістичної партії. На зїзд дістав письменне запрошенє. Обвинувачений Хомин запропонував його, як селянина на заступника предсідателя, одначе до сего не дійшло, бо ввійшла поліція. До псевдонїму "Зелений" признаєть ся, вияснюючи, що сей псевдонїм надав йому Хомин. Матвіїв обіцяв йому також звернути кошти подорожі. Обвинуваченого не здивувало, що на зїзді говорено про комунїзм, бо се часто стрічало ся на робітничих зібранях. Щойно підчас промови товаришки Ґроссерової зрозумів, що се не є зібранє рільних робітників. На запит предсідателя пояснює, що Ґроссерову називає тому товаришкою, що просидів з нею 13 місяців у вязниці, а впрочім соціялісти в Америці уживають так само слова "товариш". Один із присяжних питає яким способом обвинувачений не знаючи Львова, зайшов до Святого Юра. На се обвинувачений відповідає, що хто їздив до Америки, не вміючи по американськи, той не заблудить у Львові.

ЗІЗНАНЯ ОБВ. ВОЛОД. ПОПЕЛЯ З ПЕРЕМИШЛЯ.

З фаху муляр. До комуністичної партії не належав, на конференцію дістав запрошенє, як редактор "Робітничої Ґазети" в Перемишлї. Ґазету видавав за доляри, які прислали товариші з Америки. Крім того робітники збирали жертви і спомагали ґазету. Завданєм часописи, по словам обвинуваченого, було знищити антаґонізм між польськими та українськими робітниками. Ведена була в чисто робітничому духові, так що могло би бути у ній написано, що робітники повинні взяти владу у свої руки. Врешті, говорить обвинувачений, коли щось було нецензурне, н. прокуратор вичеркував. Обвинуваченого не здивувало, що конференція є тайною, бо в робітничому рухові працює від 1913 року. Брав участь у богатьох тайних і явних зібранях. Удержував ся з праці власних рук, працюючи на будовах. До зізнань зложених на поліції не признаєть ся, кажучи, що не він а "шпіцель" так написав, за що предсідатель прикликує його до порядку. Коли підписав протокол то тому, що не розумів поліційних практик і не догадував ся, що там може бути що небудь инше написане, крім його власних слів.

ЗІЗНАНЯ ОБВ. І. ШНАЙДЕРА.

Шнайдер, (надзвичайний студент прав). До комунїзму не признаєть ся, пояснює, що з переконань є соціялістом, на конференцію запросив його один з товаришів, котрого імени не хоче сказати. Про конференцію не говорить нічого нового, кажучи, що не вважав.

ЗІЗНАНЯ ОБВ. ВЛАД. МЕШАРОСА.

Мешарос, (студент політехніки). Відмовляєть ся відповідати про свої переконаня, мотивуючи тим, що його за се не судять. Оповідає відомі подробиці своєї знайомости з Ціховским, котрий за його посередництвом винаймив кімнату у його господині. Ціховского знав як інжинера Лукашевича і у нього пізнав ся з Ґроссеровою. Ся знайомість була виключно товариською. В розмові з Ціховским згадав, що цікавлять його суспільні справи і сим толкуєть ся його запрошенє на інформаційну конференцію. Обвинувачений з робітничим рухом не стикав ся, тільки працював в освітному рухові. Мешкав постійно у родини в Бориславі.

ЗІЗНАНЯ ОБВ. МОЗЕСА РЕДЕРА.

(Кравецький робітник.) До вини не почуваєть ся, є комуністом, належить до комуністичної партії. До партії вступив на Угорщині в Мукачеві, де перебував після війни в 1918 р. в пошукуваню за заробітком. Працював у професійному рухові і був членом Робітничої Ради. Пізнїйше вернув у Галичину і працював у Сколїм в ріжних професійних ґрупах. У Сколїм втягнув свойого брата, студента, до професійної спілки "Naprzód" і переконав його, щоби обіймив секретаріят спілки та вчив робітників анальфабетів. До К. П. Сх. Г. вступив обвинувачений 1921 р. в Дрогобичі.

Предс.: Чи Ви стояли на чолї партії?

Обв.: Був я членом партії а не стояв я на жаднім чолї. Партія дала мені припорученє працювати в професійних спілках.

Предс.: Що? Чи Вам здаєть ся, що Ви на вічу? Чого Ви кричите? В якім Ви дусї працювали?

Обв.: В комуністичнім дусї.

Предс.: Звідтам куди Ви виїхали?

Обв.: До Станиславова.

Предс.: Отже, як видко, можете спокійно говорити.

Обв.: В Станиславові працював я також в професійній Спілці в комуністичнім дусї. Тоді пізнав я Шпіґля, котрий менї дуже подобав ся і ми стали приятелями. Опісля він довідав ся, що я є членом партії, а я довідав ся про нього.

Предс.: Звідки знаєте, що він про се довідав ся?

Обв.: Сказав менї се товариш, якого прізвища сказати не можу. В Станиславові дня 21. жовтня просив мене Шпіґель позичити йому своє пальто, бо їхав до Надвірної в партійних справах. Тоді мав він з собою обіжник К.П.Р.П., мав також відозви які у мене сконфісковано. Признаю, що сей обіжник я мав, але відозви підложив менї Шпіґель. Дня 29. жовтня приїхав Шпіґель з Надвірної і оповів менї, що він запрошений на інформаційну конференцію. Також я дістав повідомленє від місцевого комітету, що вибрано мене делеґатом на сю конференцію. Дано менї адресу: вул. П. Скарґи у св. Юрі.

Предс.: Де Ви зголосили ся?

Обв.: У Львові, в Юрі. Шпіґля вибрано делеґатом з Надвірної.

Предс.: Від кого Ви про се довідали ся?

Обв.: Від Шпіґля.

Предс.: Не знаю, чого Ви на мене гніваєте ся?

Обв. (говорить тихше): У Львові стрінув я на вул. Льва Сапіги свого брата і я сказав йому, що мене запрошено на конференцію. Тоді пішли ми обидва шукати за домівкою конференції.

Предс.: Чого Ви йшли з братом?

Обв.: Тому, що ми не бачили ся довший час, я потягнув його з собою. Пішли ми разом до забудовань Юра, і там якийсь незнайомий чоловік отворив нам двері. Брат остав ся в сїнях, не знаю чого. Я пішов в салю, де якась женщина саме скінчила промовляти.

Предс.: Яка женщина?

Обв.: Товаришка Ґроссерова. За кілька мінут ввійшов Шпіґель, але я з ним не розмовляв. Брат оповідав менї, що його приняли на університет, аж тут нараз впала поліція та всїх арештувала. Брат в сьому випадку цїлком невинний, бо я затягнув його з собою.

Предс.: Ви нам се дуже гарно оповіли, але що до брата, то справа представляєть ся инакше. Говорите, що Ви прийшли в хвилині, коли одна товаришка кінчила реферат. Але тут стверджено, що Ви мусїли приїхати скорше, бож записувано, хто звідки приїхав. А було занотовано, що Ви прийшли скорше.

Обв.: Можливо, що мене знали товариші на салї і записали, але я не завважав сього.

Предс.: Але се було списуване перед тим, як говорила п. Ґроссерова.

Обв.: Про се не знаю.

Предс.: У Вас найдено листи? Кого знаєте з тих усїх?

Обв.: Юнґа, більше нікого. Знаю його зі Сколього, бо ми ходили разом до школи.

Предс.: Отже відозви знайдені у Вас є від Шпіґля?

Обв.: Так, від Шпіґля. А обіжник К.П.Р.П. був в мене.

Предс.: Але чому се у Вас знайдено?

Обв.: Тому що я є членом партії.

Прок.: Чому Ви завсїгди згадуєте Шпіґля? Чи се з приязни, чи з жалю?

Обв.: З жалю, тому, що Шпіґель був сам в комуністичній партії, орґанізував її і став провокатором і можливо, що був висланий до Надвірної й видав орґанізацію в руки поліції.

Прок.: Чи се можливо, чи напевно?

Обв.: Напевно сказати, що видав орґанізацію в руки поліції, не можу.

Прок.: Отже в тому напрямі не маєте певности?

Обв.: Ні, маю тільки підозрінє.

Прок.: Не забудьте про се, що Ви були його приятелем. Чи Ви бачили його працю?

Обв.: Ні, я не контролював її.

Прок.: Чи не звернули Ви уваги, як відносила ся по нього поліція?

Обв.: Тов. Малиновський, котрий сидів разом із Шпіґлем памятає про се. Шпіґлеви дали цїлком иншу келїю.

Прок.: Чи Ви не бачили, що котрий з поліційних розвідчиків почастував Шпіґля яким неприємним висловом?

Обв.: Сього я не завважав.

Прок.: Чи ті річи мнимо підставлені Шпіґлем приніс Шпіґель до Вас на те, щоби виставити Вас на небезпеку? Чи йому, не було доволї сказати, що Редер є членом комуністичної партії?

Обв.: Він хотів дати також докази, що я небезпечний.

Обор. Д-р Айнайґлер: Чим був Ваш батько?

Обв.: Робітником у фабрицї сїрників. Заробляв 4—5 корон тижнево.

Обор.: Мати була хорою жінкою і не працювала.

Предс.: Отже була хорою жінкою і не працювала і ми про се не питаємо.

Обор.: Хочу вияснити, що довело його до комунїзму. Отже Ви стали сиротою і кілько членів родини ще лишило ся?

Обв.: Четверо дрібних дїтий і брат молодший від мене, котрий міг також помагати дещо родинї.

Обор.: А Ви також причиняли ся до удержаня родини?

Обв.: Так, і давав братови поміч, щоби міг вчити ся.

Обор.: Що найдено у Вас в пальтї?

Обв.: При ревізії найдено білети з Надвірної, а се пальто позичав в мене Шпіґель.

Прес.: Кажете, що Шпіґель був провокатором, а не мав власного пальта.

ЗІЗНАНЯ ГЕРША РЕДЕРА.

Комуністом не є. Признаєть ся до соціялістичних переконань. На конференції знайшов ся зовсїм випадково. Того дня коло 2 години стрінув брата при вул. Льва Сапіги і пішли разом, а коли знайшли ся на вул. Петра Скарґи брат сказав йому: "ввійдім". Перейшли через якийсь темний коритар і знайшли ся на конференційній салї. Брат сказав обвинуваченому, що се є робітниче зібранє. Говорили дальше про родинні справи а в тім увійшла поліція й усїх арештувала. Обвинувачений походить з робітничої родини, був давнїйше секретарем професійної спілки "Naprzód". На початку вчив ся при помочі брата, а від 3-ої кляси удержував ся сам. Старав ся дістати ся на політехніку, але не принято його. У професійній спілцї займав ся освітною працею, уряджував курси для анальфабетів. За його часів спілка працювала леґально, але в останних часах її розвязано й богато членів арештовано.

Обвинувачений був також арештований і просидів 5 місяців в Домбю. О скілько найдено у нього картку, що "орґанізація є сильна", то се відносить ся виключно до професійного руху.

ОБВИНУВАЧЕНИЙ ВАНТУХ.

ґімназіяльний абсолвент, признаєть ся до комуністичних переконань, але до вини не почуваєть ся. Його погляди скристалїзували ся підчас правлїня Петрушевича, коли переконав ся, що українська буржуазія дбає виключно про свою кишеню. 8. вересня 1920 р. поліція по вказівкам петлюрівської охрани арештувала його в "Народному Домі". Просидів 7 місяців у вязниці і там вкінці став комуністом. Рішив посвятити ся орґанізації молоді, щоби молоді робітники й студенти вироблювали ся на борців за пролетарську справу. По виході з вязниці поїхав на деякий час до родичів для поправленя здоровля після чого вернув до Львова, а не маючи спромоги дістати ся на університет, записав ся на виклади нелеґального українського університету.

Дальше обвинувачений пояснює, що псевдонїм "Кропка" надано йому щойно на конференції. Уважав би собі за честь належати до комуністичної партії, але не встиг до неї вступити.

ЗІЗНАНЯ ОБВ. ОЛЕКСИ ЧУРИ.

(Рахунковий практикант в тов. "Днїстер", скінчив 2 ґімназіяльні кляси, в останньому часї працював у фірмі Найдека у Львові.) До комуністичної партії не належить, комуністом не є. На конференції знайшов ся завдяки тому, що мешкав у свящ. Яцковського, в будинку св. Юра. В тов. "Воля" при танцях познайомив ся з Ґіжовською. У Ґіжовської познайомив ся з Герцманом. На її просьбу приніс їй книжки на вул. Софії 10, де запізнав ся з Герцманом, який його відпровадив до дому.

25. вересня Герцман прийшов до обвинуваченого і сказав, що пошукує мешканя на іменини Ґіжовської. На другий день прийшов Герцман у товаристві Ґіжовської, котра дала обвинуваченому 5000 мп. на винаєм льокалю і гроші на закупно харчів. З посїданя нелеґальних книжок і брошур обвинувачений оправдуєть ся тим, що дав йому їх до переховання Герцман.

Обвинувачений в українській армії не служив, але по занятю польськими військами Східної Галичини — його інтерновано і він перебув 7 місяців в таборі інтернованих в Домбю.

ЗІЗНАНЯ ОБВ. ІЛЬКА МАТВІЇВА.

Признає, що він є комуністом. Був членом комуністичної партії України. По повороті до Східної Галичини, вступив до К.П.С.Г. і орґанізував професійні спілки рільних робітників. До партії вступив за посередництвом товаришки Левицької. Був платним функціонарем партії і з початку отримував 20.000 мк., а пізнїйше зі зростом дорїжнї 30.000 мк. місячно. Працю серед рільних робітників старав ся вести леґально. В тій цїли старав ся злеґалїзувати статут союза рільників у намісництві, покликуючи ся на те, що він є леґальний в цїлій Польщі. Одначе в намісництві дістав відповідь, що в Східній Галичині істнує виїмковий стан і тому статут треба змінити. Між иншим поставлено домаганя на счеркненє точки, в котрій була постанова, що члени союза вплачують складки на випадок страйку. В праці при орґанізованю рільних робітників, обвинувачений добирав спеціяльно реемігрантів з Америки, як більш енерґічних і краще розвинених умово. В сей спосіб пізнав обвинувачених Ілька Семця, Корбутяка і Мойсу, котрих запросив на конференцію, не говорячи їм, що се комуністичні сходини. Декотрим обвинуваченим давав гроші на подорож.

На питанє обор. д-ра Давидяка, обвинувачений оповідає про свою минувшину. Від 13 р. житя працював на фільварку, його батько звичайний робітник, не мав змоги посилати його до школи і обвинувачений мусїв погодити ся з думкою, що освіта є доступна тільки для дїтий богачів. В 17 р. житя виїхав на заробітки до Німеччини і вернув у хвилині вибуху війни, коли його покликано до австрійської армії. Був на російськім і італійськім фронті. Коли приїхав на відпустку з італійського фронту, велике враженє зробила на нього нужда, пануюча в краю, довгі ряди жінок і дїтий, вичікуючи цїлими ночами на кусник хлїба. То були дїти бідних жовнїрів, які в тому самому часї проливали свою кров на фронтах. В 1918 р. обвинувачений вступив до галицької армії і разом з нею перейшов за Збруч. Опісля попав до армії Денікіна і коли побачив, як на приказ офіцирів розстрілюють ся таку саму бідноту, як він, стремів до переходу до червоних. На питанє предсідателя обвинувачений признає, що в червоній армії були розстріли тих, котрі виступали проти радянської влади. (20 хвилин павза.)

ЗІЗНАНЯ ОБВ. ДМИТРА МОЙСИ.

Мойса, господар зі снятинського повіту, до комуністичної партії не належить, належав натомість до У.С.Д.П. На конференцію запросив його Матвіїв, як на зїзд рільних робітників. Був в Америці і інтересував ся робітничим рухом і тому приняв запрошенє. Приїхав голодний, на конференційній салї ді-

(Продовжене на 5-ій сторонї.)

ДО ВСІХ НАРОДІВ СВІТА.

X. Веросійський Зїзд Совітів, висший законодавчий орґан Р.С.Ф.Р., від імени мілїонів пролетарів і селян ще раз урочисто потверджує свою волю до мира і мирної праці.

Перед загрозою нових війн, перед оскаженїлим озброєнєм, що відбуваєть ся по волї капіталїстичних урядів, перед ганьбою Версальського договору, перед кольоніяльними махінаціями буржуазних держав, робітники й селяни Р.С.Ф.С.Р. знов підносять свій застерігаючий голос.

Трудящі світа, всї хто хоче мирної праці, — прикладіть свої зусиля до зусиль Радянської Росії, щоб забезпечити мир, щоб зберігти людство від страшенних, загубних війн.

Радянська влада, яка вийшла з революції, почала свою діяльність в 1917 році закликом до справедливого, загального мира. З того часу вона невідмінно пікреслювала сю основну лїнію своєї зовнїшної політики, вона вдавала ся в 1919 р. з пропозицією мира до Злучених Держав. Вона пропонувала розпочати переговори про мир зі всїма союзниками в лютому 1919 р., коли загони "великих держав" вдерлись в межі нашої революційної країни. Вона пропонувала загальний мир у грудни 1919 р. Вона не раз пропонувала мир Польщі і Румунії. В Генуї Радянська Росія та її союзники пропонували загальне розброєнє. Коли се було відкинуто, уряд пролетаріяту намагав ся перевести політику розброєня хоча-б в обмеженій сфері найблизших до Радянської Росії держав, щоб поступово поширити розброєнє. Але й се було зірвано небажанєм сусїдів Росії згодити ся на дїйсне скороченє своїх армій.

Не зважаючи на все, сама Радянська Росія розпочала розброюватись і хутко зменшила свою армію з 5 мілїонів до 800 тисяч і нинї провадить далї се скороченє, доводячи свою армію до 600 тисяч. На дїлї вона довела свою відданість мирові. Не на словах, не в резолюціях, не в обіцянках, а на дїлї.

Тепер, коли народи убожіють від наслїдків імперіялїстичної різнї, коли потрібна величезна економія матеріяльних засобів, двічи злочинною робить ся політика буржуазних урядів, що бажають більше привести до зубожіня широкі народні маси, ніж досягти мира та мирної праці.

Х-ий Зїзд Рад урочисто підтверджує свою лїнію мирної політики й кличе всїх підтримати сю лїнію. Хай всї народи вимагають від своїх урядів мира. Справа мира в руках самих народів. Щоб усунити небезпеку майбутних війн, треба обєднати зусиля всїх трудящих цїлого світа. Змученому, злиденному, зубожілому і голодному людству треба за всяку цїну забезпечити мир.

Голова Х. Зїзду Рад *М. Калїнін.*
Секретар Зїзду *А. Енукідзе.*

ПРИВІТ БРАТНІМ ФАРМЕРСЬКИМ ОРҐАНІЗАЦІЯМ.

Ми, члени і членкинї Саскатунської Філії Стоваришеня Укр. Роб. Дім, зібрані на загальних річних зборах філії дня 7. січня 1923 р., засилаємо своїм братнім фармерським орґанізаціям горячий пролетарський привіт і бажаємо Вам, товариші фармері, найкращого успіху в Вашій роботї на полї просвіти і свідомости. Ми щиро витаємо злуку фармерів з робітниками в одну велику сїмю працюючих з цїлию ширеня освіти, взаїмопомочі в боротьбі за кращу долю всїх поневолених

Членство Філії Стов. У.Р.Д.
в Саскатуні.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти".

Не забувайте також про пресовий фонд одинокої української робітничої ґазети в Канаді!